

УДК 658: 330.341

JEL classification: L81

DOI: <https://doi.org/1035774/visnyk2021.03.084>

Ольга СОБКО,

доктор економічних наук, доцент,
завідувач кафедри підприємництва і торгівлі,
Західноукраїнський національний університет,
вул. Львівська, 11а, м. Тернопіль, 46009, Україна,
e-mail: o.sobko@wunu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0001-8317-0563

Ігор КРИСОВАТИЙ,

кандидат економічних наук,
доцент кафедри підприємництва і торгівлі,
Західноукраїнський національний університет,
вул. Львівська, 11а, м. Тернопіль, 46009, Україна,
e-mail: i.krysovaty@wunu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-4063-6324

**ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ ТА
ПОЖВAVЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ**

Собко О., Крисоватий І. Вдосконалення управління інноваційними проектами та поживлення інноваційної активності підприємств України. *Вісник економіки*. 2021. Вип. 3. С. 84–97. DOI: <https://doi.org/1035774/visnyk2021.03.084>

Sobko O., Krysovaty I. (2021). Vdoskonalennia upravlinnia innovaciinymy proektamy ta pozhvavlennia innovaciinoi aktyvnosti pidpriemstv Ukrainy. [Improvement of Innovative Projects Management and Revival of Innovation Activities of Ukrainian Enterprises]. *Visnyk ekonomiky – Herald of Economics*, 3, 84–97. DOI: <https://doi.org/1035774/visnyk2021.03.084>

Анотація

Вступ. Поширення практики застосування переваг проектного менеджменту в організації інноваційної діяльності розглядається як дієвий інструмент поживлення інноваційної активності сучасних підприємств. Інноваційний проект є модерною формою організації інноваційних процесів, що дає змогу генерувати інтелектуальну додану вартість для підвищення інноваційності та конкурентоспроможності підприємств. Обґрунтовано доцільність удосконалення управління інноваційними проектами на основі підвищення їхньої інтелектомісткості для підвищення інноваційності та конкурентоспроможності підприємств.

© Ольга Собко, Ігор Крисоватий, 2021.

Мета. Обґрунтувати напрями вдосконалення управління інноваційними проектами для пожевлення інноваційної активності українських підприємств.

Методи. У процесі дослідження для обґрунтованості положень, наведених у статті, використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема: історико-логічний – у процесі дослідження теоретичних основ реалізації підходів проектного менеджменту в організації інноваційної діяльності підприємства; аналізу і синтезу – для співставлення основних підходів до трактування понять і методики розрахунку показника інтелектомісткості інноваційного проекту; кореляційно-регресійного аналізу для побудови прогнозних моделей змін інноваційної активності промислових підприємств та реалізації інноваційної продукції; графічний метод – для наочного представлення результатів аналітичних досліджень; абстрактно-логічний – для теоретичного узагальнення і формулювання висновків.

Результати. Дослідження доводять, що інноваційні проекти є модерною формою організації інноваційної діяльності в умовах посилення кризових явищ, швидкої цифровізації і глобалізації економічних процесів, яка здатна забезпечити постійне підвищення інноваційності та конкурентоспроможності підприємств. Реалізація інноваційної моделі ведення бізнесу вимагає пошуку прогресивних напрямів удосконалення управління інноваційними проектами підприємств. Уточнено поняття «управління інноваційними проектами як впливу на колективи людей з метою організації і координації їхньої діяльності, націленої на посилення інтелектомісткості проекту, що забезпечує створення інтелектуальної доданої вартості, підвищення інноваційності та конкурентоспроможності підприємства». Побудовано прогнозні моделі змін інноваційно-активних промислових підприємств України та динаміки реалізації інноваційної продукції підприємств для оцінювання ефективності організації інноваційної діяльності на мікрорівні. Доведено необхідність пожевлення процесів розробки та реалізації інноваційних проектів як важливого чинника підвищення інноваційної активності підприємств. Систематизовано чинники, які мають негативний вплив на зацікавленість підприємств у впровадженні інноваційних проектів, що посилює зниження інноваційної активності в українському бізнес-секторі. Обґрунтовано напрями подальших досліджень з удосконалення управління інноваційними проектами, націлені на посилення інтелектомісткості проекту, генерування інтелектуальної доданої вартості, що дає змогу інтелектуалізувати виробничо-комерційні процеси, пожевити інноваційну активність та забезпечити підвищення інноваційності підприємства.

Перспективи. Трансформація економічних систем, наростання кількості і масштабності викликів сьогодення вимагатиме подальшого постійного посилення інноваційності підприємств, зумовленого необхідністю формування конкурентних переваг, підвищення екологічної та соціальної складової бізнесу як результату впровадження інноваційних проектів. Актуалізується доцільність розвитку проектного менеджменту в організації інноваційної діяльності українських підприємств. Обґрунтовано напрями удосконалення управління інноваційними проектами в частині підвищення їхньої інтелекто- та наукомісткості для вирішення проблем пожевлення інноваційної активності підприємств.

Ключові слова: проектний менеджмент, інновації, інноваційний проект, інтелектуальна додана вартість, інтелектомісткість, інтелектуальний потенціал, інноваційність, конкурентоспроможність підприємств, наукоємність, управління інноваційним проектом.

Формул: 4, **рис.:** 2, **табл.:** 0, **бібл.:** 15.

OIha SOBKO,

Ds (Economics), Assistant Professor,
Head of Department of Entrepreneurship and Trade,
West Ukrainian National University,
11a Lvivsa St., Ternopil, 46009, Ukraine,
e-mail: o.sobko@wunu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0001-8317-0563

Ihor KRYSOVATYY,

PhD in Economics, Assistant Professor Department of Entrepreneurship and Trade,
West Ukrainian National University,
11a Lvivsa St., Ternopil, 46009, Ukraine,
e-mail: i.krysovaty@wunu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-4063-6324

IMPROVEMENT OF INNOVATIVE PROJECTS MANAGEMENT AND REVIVAL OF INNOVATION ACTIVITIES OF UKRAINIAN ENTERPRISES

Abstract

Introduction. *The wider application of the benefits of project management in the organization of innovation is seen as an effective tool for revitalizing the innovation activities of modern enterprises. Innovative project is a modern form of organization of innovation processes, which allows to generate intellectual added value to increase innovation and competitiveness of enterprises. The expediency of improving the management of innovative projects on the basis of increasing their intelligence to increase the innovation and competitiveness of enterprises is substantiated.*

Purpose is to substantiate the directions of improving the management of innovative projects to revive the innovative activity of Ukrainian enterprises.

Methods. *In the process of research a set of general scientific and special methods was used. In particular, historical and logical methods were to study theoretical foundations of project management approaches in the organization of innovation; analysis and synthesis - to compare the main approaches to the interpretation of concepts and methods of calculating the rate of intelligence of an innovative project; correlation-regression analysis - to build predictive models of changes in innovation activity of industrial enterprises and sales of innovative products; graphic method - for visual presentation of the results of analytical research; abstract-logical - for theoretical generalization and formulation of conclusions.*

Results. *Research proves that innovative projects are a modern form of organizing innovative activities in the context of increasing crisis, rapid digitalization and globalization of economic processes, which can provide a constant increase in innovation and*

competitiveness of enterprises. The implementation of an innovative model of doing business requires the search for progressive ways to improve the management of innovative projects of enterprises. The concept of “management of innovative projects as an impact on groups of people in order to organize and coordinate their activities aimed at strengthening the intellectual capacity of the project, which provides intellectual added value, increasing innovation and competitiveness of the enterprise” has been clarified. The forecast models of changes of innovatively-active industrial enterprises of Ukraine and dynamics of realization of innovative production of the enterprises for an estimation of efficiency of the organization of innovative activity at micro level are constructed. The necessity of reviving the processes of development and implementation of innovative projects as an important factor in increasing the innovative activity of enterprises is proved. The factors that have a negative impact on the interest of enterprises in the implementation of innovative projects, which exacerbates the decline in innovation activity in the Ukrainian business sector, have been systematized. The directions for improvement of innovative projects management aimed at strengthening the intellectual capacity of the project, generating intellectual added value, which allows to intellectualize production and commercial processes, revive innovation activity and increase the innovation of the enterprise are substantiated.

Discussion. *Transformation of economic systems, increasing the number and scale of today’s challenges will require further strengthening of enterprise innovation, due to the need to form competitive advantages, increase the environmental and social component of business as a result of innovative projects. The expediency of project management development in the organization of innovative activity of Ukrainian enterprises is actualized. The directions for improvement of innovative projects management in order to increase their intellectual and science-intensiveness for the decision of problems of revival of innovative activity of the enterprises are substantiated.*

Keywords: *project management, innovation, innovation project, intellectual added value, intelligence intensity, innovation, intellectual potential, competitiveness of the enterprise, knowledge intensity, innovation project management.*

Formulas: 4, fig.: 2, tabl.: 0, bibl.: 15.

Постановка проблеми. Інноваційність як головна характеристика ефективності реформ на усіх рівнях економічної системи та чинник забезпечення конкурентоспроможності підприємств набуває особливої актуальності в періоди наростання як кількості (зокрема, кліматичні та демографічні зміни нині посилюються безпековими – військовими діями в світі, Covid-19 тощо), так і масштабності викликів сьогодення. Нинішні кризи формують середовище ведення підприємництва, посилюючи ціннісні чинники конкурентоспроможності, які вимагають підвищення екологічної та соціальної складової бізнесу як результату впровадження інноваційних проектів. Зважаючи на це, доцільність удосконалення управління інноваційними проектами для поживлення інноваційної активності українських підприємств не викликає сумнівів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах становлення економіки знань та загострення кризових явищ, наростання частоти і масштабності викликів забезпечення інноваційності на мікрорівні вимагає посилення інтелектуальної

складової. В практичному значенні це означає зростання попиту на інтелектомісткі інновації, які здатні задовольнити зростання попиту на ціннісномісткі продукти (послуги), адже нині формується ціннісно-орієнтоване споживання, що вимагає швидкої реакції підприємств на зміну вимог споживачів щодо інноваційної продукції. Саме тому сьогодні навіть у високорозвинутих країнах світу так багато уваги приділяють забезпеченню інноваційності підприємств, а пошук «інтелектомістких» резервів її підвищення перетворюється в перспективний напрям наукових досліджень. Зауважимо, що такі «інтелектомісткі» резерви формуються в межах вдосконалення управління інноваційними проектами, які створюють високоприбуткову, конкурентоспроможну інноваційну продукцію (інноваційний продукт).

Дослідження проблематики проектного менеджменту та інноваційної теорії спостерігаємо у вітчизняному науковому просторі у публікаціях А. Амоші, В. Гейця, С. Ілляшенка, О. Кузьміна, А. Череп та ін. Водночас публікації з тематики управління інноваційними проектами в наукових розвідках та офіційних нормативних документах (Європейська Комісія, Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку) з'явилися як результат поєднання напрямів управління проектами (зокрема, в частині інвестування), що сформувався в 1950 рр. XX ст., та інноваційної теорії Й. Шумпетера [1; 2; 3]. Нині відомі численні публікації, в яких розкрито проблематику управління інноваційними проектами через призму багатьох компонентів. Так, заслуговують на увагу результати дослідження О. О. Охріменко, Н. Є. Скоробогатової, І. М. Манаєнко, Р. С. Яресько, в яких розкрито теоретико-методологічні засади оцінювання управління інноваційними проектами підприємств, їхнє інвестиційне забезпечення та формування стратегії управління ризиками [4]; найбільш узагальнену дефініцію поняттю «управління інноваційними проектами» як «управління системою, яка перетворює вхідні дані у вихідні», запропонував Ф. Анбарі, а С. Філіппов, Г. Мої зробили спробу «концептуалізації управління інноваційними проектами» [5]; загальні особливості управління інноваційними проектами досліджували С. О. Заїка [6]; етапи «управління розробкою та впровадження інноваційних проектів» оцінювали К. Є. Марченко, О. І. Продіус [7; 8] тощо. Незважаючи на важливість і значення проведених раніше досліджень, багато питань щодо удосконалення управління інноваційними проектами та поживлення інноваційної активності підприємств на основі посилення їхньої інтелектомісткості все ще недостатньо вивчені.

Мета статті. Обґрунтувати напрями вдосконалення управління інноваційними проектами для поживлення інноваційної активності українських підприємств.

Виклад основного матеріалу. Пошук конструктивних рішень щодо поживлення інноваційної активності українських підприємств передбачає активізацію процесів розробки та реалізації інноваційних проектів.

Проведене дослідження дає змогу стверджувати, що незначне покращення у 2020 р. за Глобальним індексом конкурентоспроможності талантів, Глобальним інноваційним індексом та Європейським інноваційним табло не є оптимістичним, зважаючи на значне погіршення становища України в міжнародних інноваційних рейтингах (зокрема, за індексом інноваційного розвитку Агентства Bloomberg у 2020 р. порівняно з 2018 р. країна опустилася на 10 позицій) [9].

Серед чинників, які обмежують впровадження інноваційних проектів на підприємствах України, виокремимо такі:

– посилення процесів еміграції науковців, дослідників. Так, у 2020 р. в Україні порівняно з 2010 р. у 2,6 разу знизилась кількість дослідників та знизилась кількість дослідників в розрахунку на 1000 осіб (у 2020 р. 3,2 особи) [9]. Відтак, такі тенденції не дозволяють сформувати науковий потенціал, що обмежує можливості розробки і реалізації інноваційних проектів;

– збільшення дефіциту висококваліфікованих кадрів, що підтверджують дослідження фахових агенцій, зокрема «Ernst&Young» (56% українських підприємств мають проблеми з формуванням персоналу), «GfK» (майже у третини підприємств нестача кадрів обмежує виробництво) [10];

– переважне придбання за кордоном нових технологій;

– зниження кількості переданих технологій (у 2020 р. порівняно з 2018 р. як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку скоротилося в 1,7 разу) [9; 11; 12];

– нерозвинене міжсекторне партнерство;

– недостатньо розвинута інноваційна інфраструктура, незважаючи на прийняту «Стратегію розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року» [13];

– неефективна державна політика щодо підтримки інноваційних проектів, що не стимулює розробку наукоємних проектів, що підтверджує зниження інноваційної активності підприємств;

– низька зацікавленість бізнесу в фінансуванні інноваційних проектів (напр., лише у 2020 р. порівняно з 2019 р. суттєво (на 17%) знизилася питома вага організацій підприємницького сектору, які здійснювали наукові дослідження і розробки [9; 12];

– неефективна політика у сфері захисту прав інтелектуальної власності, що не дозволяє активізувати патентну діяльність (з 2016 р. в Україні відстежується негативна динаміка з отримання патентів на винаходи національними заявниками) [9; 11; 14].

Таким чином, наростання масштабності проблем потрібно вирішити, удосконаливши управління інноваційними проектами, що дасть змогу активізувати інноваційну діяльність в частині підтримки наукоємним проектів.

Удосконалення управління інноваційними проектами охоплює дві складові – проектний менеджмент, що набуває лідерських позицій в управлінській діяльності, та інноваційність, яка є домінантною характеристикою гармонійного розвитку суб'єктів господарювання, набувши ознак системності та масштабності. З огляду на наведені вище аргументи, зупинимось детальніше, перш за все, на інноваційності як кінцевому показнику результативності розробки та реалізації інноваційних проектів. Принагідно зауважимо, що в Україні законодавчо визначено поняття «інноваційного проекту як комплексу документів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних заходів (у т.ч. інвестиційних)», ... що «передбачає розробку, виробництво та реалізацію інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції» [15]. Отже, об'єкт інноваційного проекту – це інновації, представлені у вигляді інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції. З огляду на вищевказане уточнимо поняття «управління інноваційним проектом» як перспективного напрямку проектного менеджменту, що дозволяє підвищувати конкурентоспроможність українських підприємств на основі посилення їхньої інноваційності.

Базуючись на наведеному вище, пропонуємо розглядати управління інноваційним проектом як вплив на колективи людей з метою організації і координації їхньої діяльності, націленої на посилення інтелектомісткості проекту, що забезпечує створення інтелектуальної доданої вартості, підвищення інноваційності та конкурентоспроможності підприємства.

Інноваційний проект в Україні може бути реалізований у межах чотирьох законодавчо визначених напрямів інноваційної діяльності, а його результати («об'єкти інтелектуальної власності, науково-технічна продукція; принципово нові види техніки і технології; нові ресурсозберігаючі технології, призначені для поліпшення соціального і екологічного становища; нові підприємства, що здійснюють вперше як промислове освоєння виробництва нової продукції або впровадження нової технології») [15]. Відтак, результати інноваційного проекту обов'язково є інтелектомісткими, що в умовах економіки знань робить їх першочерговими у забезпеченні гармонійного (економічного, соціального та екологічного) розвитку підприємств. Таким чином, посилення інтелектомісткості інноваційного проекту можна віднести до цінних резервів генерування інтелектуальної доданої вартості, підвищення інноваційності українських підприємств.

Обґрунтовуючи важливість підвищення інтелектомісткості інноваційного проекту, вважаємо за доцільне врахувати наростання кількості та масштабності сучасних викликів, подолання яких вимагає конструктивних, нових управлінських рішень, які якісно покращують інноваційну складову забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Посилення інтелектомісткості та наукоємності інноваційних проектів є доцільним з погляду поглиблення кризових явищ (напр., кліматичні зміни, екологічні лиха, пандемії тощо), які суттєво ускладнюють застосування традиційних моделей ведення бізнесу, вимагаючи розширення кола та глибини наукових досліджень і прикладних розробок, що підвищує наукоємність кінцевого інноваційного продукту (інноваційної продукції). Застосування оцінних показників інтелектомісткості та наукоємності інноваційних проектів дає змогу виявляти резерви покращення використання інтелектуального потенціалу підприємств і підвищувати рівень інтелектуалізації праці. На практиці це означає не лише збільшення «інтелектомістких» витрат, а й гарантує пришвидшення темпів генерування інтелектуальної доданої вартості. Саме такі вектори удосконалення управління інноваційними проектами дають змогу підвищувати інноваційність підприємств на основі розвитку інтелектуального потенціалу. Для розрахунку показника інтелектомісткості інноваційних проектів пропонуємо використовувати формулу:

$$IMIP = \frac{B_{imm}}{B_{зас}}, \quad (1)$$

де $IMIP$ – інтелектомісткість інноваційних проектів;

B_{imm} – «інтелектомісткі» витрати (заробітна плата дослідників, прискорена амортизація, витрати на програмні продукти та ін.), грн.;

$B_{зас}$ – загальна вартість інноваційного проекту, грн.;

Для розрахунку показника наукоємності інноваційних проектів пропонуємо використовувати формулу:

$$HCIP = \frac{З/П_{\text{дослідників}}}{B_{\text{заг}}}, \quad (2)$$

де $HCIP$ – наукоємність інноваційних проектів;

$З/П_{\text{инт.}}$ – заробітна плата дослідників, грн.;

$B_{\text{заг.}}$ – загальна вартість інноваційного проекту, грн.;

Пошук прогресивних напрямів удосконалення управління інноваційними проектами в частині підвищення їхньої інтелектомісткості дасть змогу виявляти джерела генерування інтелектуальної доданої вартості, формуючи високорентабельні резерви економічного зростання та гармонійного розвитку підприємств. Досягнення цих вимог можна забезпечити лише на основі розробки та реалізації інноваційних проектів, які є каталізатором поживлення інноваційної активності українських підприємств. Принагідно зауважимо, що інноваційна активність промислових підприємств України протягом останніх десяти років все ще була нестабільною, а з 2016 р. – постійно знижувалася (рис. 1).

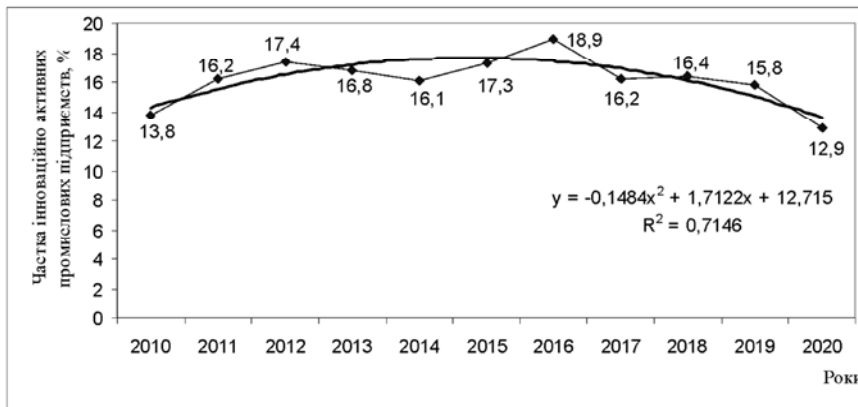

Рис. 1. Динаміка інноваційно-активних промислових підприємств України у 2010–2020 рр. та поліноміальна лінія тренда

Джерело: розроблено авторами самостійно на основі [11; 12; 14].

Таким чином, протягом десяти років в Україні сформувався негативний тренд у динаміці інноваційно-активних промислових підприємств, який значно посилюється з 2018 р., що спричинятиме загострення проблеми інноваційності суб'єктів господарювання. Так, протягом у 2010–2020 рр. у динаміці інноваційно-активних промислових підприємств найвищі темпи спадання відстежуємо у 2020 р. (82%) порівняно з 2019 р.; у 2013 р. (97%) порівняно з 2012 р. та 2018 р. (97%) порівняно з 2017 р. Водночас темпи зростання інноваційної активності промислових підприємств України протягом аналізованого періоду все ще були значно нижчими, ніж темпи спадання. Так, найвищий рівень темпів зростання частки інноваційно-активних промислових підприємств України відстежуємо у 2013 р. (109%) та у 2016 р. (109%) відповідно до попереднього року. Занепокоєння викликає той факт, що у 2020 р. показник частки інноваційно-активних промислових підприємств України досягнув мінімального значення (12,9%), а застосувавши метод моделювання для прогнозування

подальших змін у цій сфері, отримуємо підтвердження негативних тенденцій у 2021 р. Зокрема, для побудови прогнозу моделі використано поліноміальну модель 2 степеня ($R^2 = 0,7146$):

$$y = -14,844x^2 + 1,7122x + 12,715, \quad (3)$$

де x – роки, зокрема $x = 1, 2, 3, \dots$, репрезентуючи відповідно 2010 р., 2011 р.

Відтак, застосування цієї моделі для прогнозування змін частки інноваційно-активних промислових підприємств України у 2021 р. дозволило отримати її зниження до рівня 11,9%, що додатково підтверджує наявність проблем в інноваційній сфері. Принагідно зауважимо, що негативний тренд в інноваційній активності промислових підприємств утримується на фоні нестабільної динаміки частки промислових підприємств, що впроваджували інновації. Так, у 2020 р. частка промислових підприємств України, що впроваджували інновації (14,9%), незначно перевищила аналогічний показник 2000 р. (14,8%) [5; 6; 7]. Отже, цей факт додатково свідчить про необхідність пошуку нових каталізаторів поживлення інноваційної активності підприємств в Україні, які в умовах економіки знань повинні бути наукоємними.

Негативні тенденції в інноваційній активності українських підприємств призводять до зниження питомої ваги реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі промислової (рис. 2). Проведений аналіз підтверджує, що частка реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі промислової за період 2000–2020 рр. скоротилася майже у 5 разів, досягнувши свого мінімального значення у 2017 р. (0,7%). Протягом аналізованого періоду простежуємо нестабільність у частині спадання, що: 1) не перевищувало 1,5 кратної межі порівняно з попереднім роком (напр., у 1,1 разу (2008 р.), у 1,2 разу (2009 р.), у 1,3 разу (2003 р., 2010 р., 2012 р., 2016 р.), у 1,4 разу (2014 р., 2011 р.)); 2) було вище 1,5 кратної величини (напр., у 1,7 разу (2015 р.) та у 1,6 разу (2017 р.)).

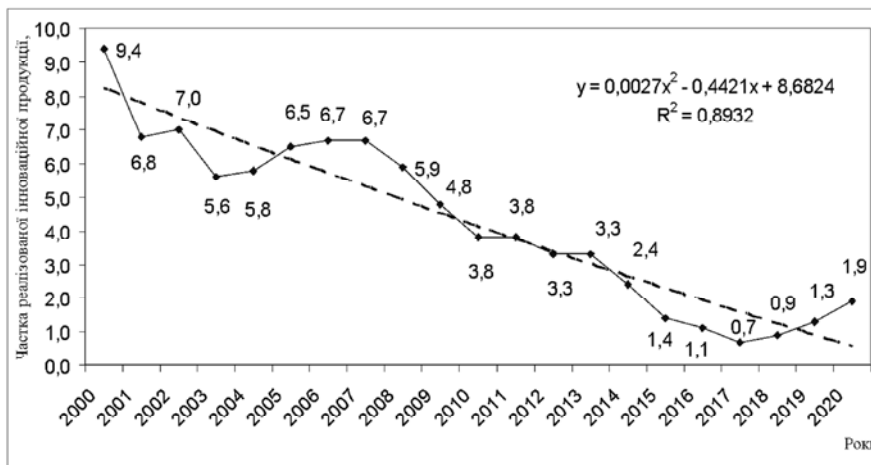

Рис. 2. Зміни частки реалізованої інноваційної продукції промислових підприємств України в загальному обсязі промислової у 2000–2020 рр. та поліноміальна лінія тренда
Джерело: розроблено авторами самостійно на основі [9; 11; 12; 14].

Водночас, протягом 2000–2020 рр. відстежуємо періоди, де було зафіксовано пікове спадання частки реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі промислової (напр., у 2007–2010 рр. (у 1,8 разу) та у 2012–2017 рр. (у 4,7 разу)) із багатократним погіршенням надалі (у 7,3 разу у 2021 р.). Відтак, негативним моментом є те, що темпи спадання частки реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі промислової загалом наростали.

Застосувавши метод моделювання для побудови прогнозної моделі динаміки частки реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі промислової українських підприємств, сформовано поліноміальну модель 2 степеня ($R^2 = 0,8932$):

$$y = -0,0027x^2 - 0,4421x + 8,6824, \quad (4)$$

де x – роки, зокрема $x = 1, 2, 3, \dots$, репрезентуючи відповідно 2010 р., 2011 р.

Відтак, прогнозування змін частки реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі промислової у 2021 р. підтверджує усталення негативного тренда (показник досягне кричного мінімального значення – 0,26%), що доводить необхідність посилення інтелектуальної складової в інноваційних проектах та розширення їхнього практичного застосування на підприємствах України.

За результатами проведеного аналізування інноваційної активності промислових підприємств України встановлено: 1) формування спадного тренда в динаміці інноваційно-активних промислових підприємств України, що спричинятиме подальше загострення проблеми інноваційності суб'єктів господарювання; 2) негативний вплив нестабільності частки інноваційно-активних підприємств на динаміку обсягів реалізованої інноваційної продукції; 3) очікуване зниження частки інноваційно-активних підприємств України у 2021 р., незважаючи на ймовірність позитивної динаміки частки промислових підприємств, зайнятих інноваційною діяльністю; 4) наростання темпів спадання частки реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі промислової (напр., у 2007–2010 рр. (у 1,8 разу) та у 2012–2017 рр. (у 4,7 разу) і у 2021 р. (у 7,3 разу)), що свідчить про недостатній рівень інтелектомісткості випущеної інноваційної продукції. Відтак, необхідно шукати інтелектомісткі каталізатори поживлення інноваційної активності українських підприємств, які можуть бути виявлені в результаті удосконалення управління інноваційними проектами.

Дослідження організації управління інноваційними проектами на українських підприємствах дозволяє виокремити проблемні аспекти, зокрема: неготовність бізнес-сектору до фінансування інтелектомістких проектів; недостатній рівень цифровізації і діджиталізації економічних процесів, що суттєво звужує можливості для інноваційної діяльності; недосконалість комунікаційної політики, що обмежує налагодження ефективної роботи команд; низький рівень впровадження управлінських інновацій; низький рівень розвитку міжсекторного партнерства.

Висновки. Проведене дослідження є спробою обґрунтувати доцільність удосконалення управління інноваційними проектами підприємств на основі врахування впливу чинника інтелектуального потенціалу. Обґрунтовано, що інноваційний проект – це прогресивна форма організації інноваційної діяльності підприємств. Доведено, що нестабільність тенденцій динаміки інноваційно-активних промислових підприємств України свідчить про наявність проблем, які можна конструктивно вирішити на

основі удосконалення управління інноваційними проектами. Встановлено усталення негативного тренда в динаміці інноваційно-активних підприємств та реалізованої інноваційної продукції, що підтверджує необхідність посилення інтелектуальної складової в інноваційних проектах та розширення їхнього практичного застосування підприємствами України. Результати оцінювання результативності управління інноваційними проектами дали змогу виявити проблеми, що обмежують можливості поживлення інноваційної активності українських підприємств. Зацікавленість управлінням інноваційними проектами, які мимоволі стимулюють процеси пошуку шляхів подолання кризових явищ і підвищення інноваційності, дає змогу виявляти «інтелектомісткі» резерви забезпечення економічного зростання на мікрорівні.

Перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дає змогу стверджувати про посилення впливу інноваційних проектів на поживлення інноваційної активності підприємств України, яке сповільнюється викликами сьогодення. Дослідження популяризує напрям проектного менеджменту в організації інноваційної діяльності підприємств. Пропонована публікація привертає увагу до необхідності подальших досліджень проблематики удосконалення управління інноваційними проектами в частині підвищення їхньої інтелектомісткості для вирішення завдань поживлення інноваційної активності підприємств.

Література

1. Innovation Management in Knowledge-Driven Economy. – Brussels-Luxembourg: European Commission, Directorate-general for Enterprise, 2004. URL: https://www.researchgate.net/publication/296196227_Innovation_Management_and_the_Knowledge-Driven_Economy (дата звернення: 07.05.2021).
2. Innovation tomorrow. Innovation policy and the regulatory framework: Making innovation an integral part of the broader structural agenda. Innovation papers. № 28. – Brussels-Luxembourg: European Commission, Directorate-general for Enterprise, 2006. URL: https://www.researchgate.net/publication/280522650_INNOVATION_TOMORROW (дата звернення: 07.05.2021).
3. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия / предисл. В. С. Автономова. Москва : Эксмо, 2008. 864 с.
4. Управління інноваційними проектами в умовах міжнародної інтеграції : монографія / О. О. Охріменко, Н. Є Скоробогатова, І. М. Манаєнко, Р. С. Яресько. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2018. 262 с.
5. Filippov S., Mooi H. Innovation project Management: A Research Agenda Journal on Innovation and Sustainability RISUS, November, 2010. URL: https://www.researchgate.net/publication/277789740_Innovation_Project_Management_A_Research_Agenda (дата звернення: 08.05.2021).
6. Заїка С. О., Грідін О. В. Інноваційний проект як об'єкт управління. URL: <http://dspace.khntusg.com.ua/bitstream/123456789/4286/1/13.pdf> (дата звернення: 05.05.2021).
7. Марченко К. Є. Управління розробкою інноваційних проектів. *Управління розвитком*. 2013. № 12. С. 131–132.

8. Продіус О. І. Проблеми та перспективи впровадження інноваційних проєктів на вітчизняних підприємствах / Науковий вісник Херсонського держ. ун-ту. Сер. : Економічні науки, 2016, Вип. 19 (2), С. 91–95. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nvkhdu_en_2016_19\(2\)_23](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nvkhdu_en_2016_19(2)_23) (дата звернення: 06.05.2021).
9. Стан науково-інноваційної діяльності в Україні в 2020 р. Науково-аналітична записка. Київ : УкрІНТЕІ, 2021, 39 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/2021/06/23/AZ.nauka.innovatsiyi.2020-29.06.2021.pdf> (дата звернення: 08.05.2021).
10. Вахітова Г., Гвоздьов С. KSEVoice: На Захід? Що може уповільнити відтік перспективної молоді з України? URL: <https://kse.ua/ua/community/stories/ksevoice-na-zahid-shho-mozhe-upovilniti-vidtik-perspektivnoyi-molodi-z-ukrayini/> (дата звернення: 05.05.2021).
11. Наука та інновації. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ni.htm (дата звернення: 05.05.2021).
12. Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2019 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/informatsiyno-analitychni/2020/08/13/padnaukaza2019-stisnuto.pdf> (дата звернення: 06.05.2021).
13. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року : Розпорядження Кабінету Міністрів від 10.07.2019 № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text> (дата звернення: 06.05.2021).
14. Наукова та інноваційна діяльність України. Статистичний збірник (архів). URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/16/Arch_nay_zb.htm (дата звернення: 06.05.2021).
15. Про інноваційну діяльність : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення: 07.05.2021).

References

1. Innovation Management in Knowledge-Driven Economy (2004). Brussels-Luxembourg: European Commission, Directorate-general for Enterprise, 2004. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/296196227_Innovation_Management_and_the_Knowledge-Driven_Economy (available at: May 07, 2021) [in English].
2. Innovation tomorrow. Innovation policy and the regulatory framework: Making innovation an integral part of the broader structural agenda. Innovation papers. №28. – Brussels-Luxembourg: European Commission, Directorate-general for Enterprise, 2006. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/280522650_INNOVATION_TOMORROW (available at: May 07, 2021) [in English].
3. Shumpeter J. A. (2008) Teoriya ekonomicheskogo razvitiya. Kapitalizm, socializm i demokratiya [The Theory of Economic Development. Capitalism, Socialism and Democracy]. (M.: Eksmo. 2008. 864 p.) [in Russian].

4. Upravlinnya innovatsiynymy proektamy v umovakh mizhnarodnoyi intehratsiyi (2018) /O.O.Okhrimenko, N.YE.Skorobhatova, I.M.Manayenko, R.S.Yares'ko [Management of innovative projects in the context of international integration]. (K. : Igor Sikorsky KPI. 2018. 262 p.)
5. Filippov S., Mooi H. (2010) Innovation project Management: A Reserch Agenda. Journal on Innovation and Sustainability RISUS, November, 2010. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/277789740_Innovation_Project_Management_A_Research_Agenda (available at: May 06, 2021) [in English].
6. Zaika S.O., Hridin O.V. Innovatsiynyy proekt yak obyekt upravlinnya. [Innovative project management as an object]. Retrieved from: <http://dspace.khntusg.com.ua/bitstream/123456789/4286/1/13.pdf> (available at: May 05, 2021) [in Ukrainian].
7. Marchenko K.Ye. (2013). Upravlinnya rozrobkoyu innovatsiynykh proektiv. Upravlinnya rozvytkom. [Managing the development of innovative projects]. Developmant Management. No 12. PP. 131–132 [in Ukrainian].
8. Prodius O. I. Problemy ta perspektyvy vprovadzhennya innovatsiynykh proektiv na vitchyznyanykh pidpryyemstvakh. Naukovyy visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky, 2016, Vyp. 19 (2), S. 91–95. [Problems and prospects of implementation of innovative projects in domestic enterprises]. Retrieved from: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgiibin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Nvkhdu_en_2016_19\(2\)__23](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgiibin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Nvkhdu_en_2016_19(2)__23) (available at: May 06, 2021) [in Ukrainian].
9. Stan naukovo-innovatsiynoyi diyalnosti v Ukraini v 2020r. Naukovo-analitychna zapyska. [state of scientific and innovative activity in Ukraine in 2020]. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/2021/06/23/AZ.nauka.innovatsiyi.2020-29.06.2021.pdf> (available at: May 08, 2021) [in Ukrainian].
10. Vakhitova H., Hvozdo'ov S. KSEVoitse: Na Zakhid? Shcho mozhe upovilnyty vidtik perspektyvnoyi molodi z Ukrainy? [KSEVoitse: To the West? What can slow down the outflow of promising youth from Ukraine?]. Retrieved from: <https://kse.ua/ua/community/stories/ksevoice-na-zahid-shho-mozhe-upovilniti-vidtik-perspektivnoyi-molodi-z-ukraini/> (available at: May 05, 2021) [in Ukrainian].
11. Nauka ta innovatsiyi. [Science and innovation]. Retrieved from: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ni.htm (available at: May 05, 2021) [in Ukrainian].
12. Naukova ta naukovo-tekhnichna diyalnist v Ukraini u 2019 r. [Scientific and Scientific-technical activity in Ukraine 2019]. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/informatsiyno-analitychni/2020/08/13/nadnaukaza2019-stisnuto.pdf> (available at: May 06, 2021) [in Ukrainian].
13. Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro skhvalennya Stratehii rozvytku sfery innovatsiynoyi diyalnosti na period do 2030 roku» vid 10.07.2019 # 526-r. [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the Strategy for the development of innovation for the period up to 2030"]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text> (available at: May 06, 2021) [in Ukrainian].

14. Naukova ta innovatsiina diyalnist Ukrainy. Statystychnyy zbirnyk. [Scientific and innovative activity of Ukraine]. Statistical collection. Retrieved from: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/16/Arch_nay_zb.htm http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/16/Arch_nay_zb.htm (available at: May 06, 2021) [in Ukrainian].
15. Zakon Ukrayiny Pro innovatsiinu diyalnist. [Law of Ukraine On Innovation Activity]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (available at: May 07, 2021) [in Ukrainian].

Статтю отримано 12 серпня 2021 р.

Article received August 12, 2021